

**Ομιλία στον Ιεραποστολικό Σύνδεσμο "Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός", επί τη συμπληρώσει 37 ετών από τον μαρτυρικό θάνατο του μακαριστού Ιεραποστόλου, Αρχιμ. π. Κοσμά Γρηγοριάτη.**

Του Επισκόπου Κωνσταντιανής, κ. Κοσμά (Γρηγοριάτη)

Θεοφιλέστατε

Αξότιμε κ. Δήμαρχε και Πρόεδρε του Ιεραποστολικού Συνδέσμου "Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός", κ. Δημήτριάδε Ασλανίδη

Σεβαστοί Πατέρες

κ. Αντιπρόεδρε του Συνδέσμου, κ. Ευθύμια Ασλανίδη

Σεβαστά μέλη του Δ. Σ.

Αγαπητά μέλη του Συνδέσμου

Ευλογημένοι αδελφοί μου.

Με τις ευχές της ΑΘΜ Πάπα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής, κ. κ. Θεοδώρου Β', καθώς και με τις ευχές του Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης, κ. Φιλοθέου, συγκεντρωθήκαμε σήμερα, για να τιμήσουμε τη μνήμη ενός ανθρώπου που κατέστησε τη ζωή του μια ζωντανή επιστολή Χριστού, γραμμένη όχι με μελάνι, αλλά με το πνεύμα του ζώντος Θεού στις καρδιές των ανθρώπων της Αφρικής. Ο π. Κοσμάς Γρηγοριάτης δεν υπήρξε απλώς ένας ιεραπόστολος· υπήρξε ένας φλεγόμενος στύλος πίστης, που μετέφερε το φως του Αγίου Όρους στα βάθη της Αφρικανικής ηπείρου.

**Μετά από 37 χρόνια**, η μνήμη του είναι πιο επίκαιρη από ποτέ και αποτελεί υπόμνηση ενός χρέους. Η Εκκλησία χωρίς την Ιεραποστολή είναι μία Εκκλησία χωρίς αποστολή. Ο μακαριστός π. Κοσμάς έρχεται σήμερα σε όλους εμάς να υπενθυμίσει το χρέος μας. Να υπενθυμίσει την διακονία μας στην Εκκλησία, όπου κι αν γίνεται. Γιατί η διακονία μας είναι σταυρική. Τότε μόνον θα είναι αληθινή, όταν είναι σταυρική, όταν είναι αγαπητική και όταν είναι θυσιαστική. Αυτά είναι ακριβώς τα χαρακτηριστικά της διακονίας μέσα στην Εκκλησία του Χριστού και σε οποιοδήποτε σημείο της γης.

Θεώρησα χρέος μου να καταθέσω μερικές σκέψεις σχετικά για την μαρτυρική του μορφή, η οποία με εμπνέει καθημερινά βλέποντας την φωτογραφία του στους χώρους των κτηρίων της Ιεράς Μητροπόλεως. Συγχρόνως, με προβληματίζει το γεγονός ότι πατάω στα χώματα, τα οποία πότισε με αίμα και ιδρώτα 13 ετών εκείνος. Όπου και να κοιτάξεις, όπου και να πατήσεις, ο τόπος είναι διάσπαρτος από την μαρτυρική του πορεία. Όλη αυτή η πορεία του μου θυμίζει το δικό μου χρέος απέναντί του. Ποιο είναι αυτό το χρέος; Να διατηρήσω την πορεία της ζωής του ζωντανή στις καρδιές των ανθρώπων, σκεπτόμενος τα πάρα πολλά εμπόδια που συνάντησε κατά την διάρκεια της επί γης παρουσίας του.

Πέρασε δύσκολες στιγμές. Έπεσε και ένιωσε ότι δεν είχε τη δύναμη να σηκωθεί ξανά. Το ξέρουμε όλοι το συναίσθημα αυτό. Η ζωή του δεν ήταν πάντοτε εύκολη, αλλά, όταν υπερπηδούσε προκλήσεις, γινόταν δυνατότερος και πιο ευγνώμων για τις ευκαιρίες του. Αυτό που πραγματικά μετράει είναι οι ζωές που άγγιξε στην πορεία του και το πώς ολοκλήρωσε το ταξίδι του.

Έβρισκε χαρά συνειδητοποιώντας ότι, όσο ατελής κι αν ήταν, ήταν δημιούργημα του Θεού. Αυτό δεν σήμαινε ότι δεν υπήρχε περιθώριο βελτίωσης. Πάλευε διαρκώς να γίνει καλύτερος, έτσι ώστε να υπηρετεί καλύτερα τον Θεό και τους ανθρώπους.

Ο π. Κοσμάς δεν ερμηνεύεται εύκολα. Ίσως είναι εύκολο να μιλήσουμε για το έργο του, γι' αυτό δηλαδή που βλέπουμε. Είναι, όμως, πάρα πολύ δύσκολο να μιλήσουμε γι' αυτό που δεν γνωρίζουμε. Δηλαδή τον εσωτερικό κόσμο της καρδιάς του, ο οποίος τον οδήγησε, κατά τη νεότητά του, να πάρει μία τέτοια απόφαση. Γιατί μια τέτοια απόφαση σημαίνει εκρηκτική αγάπη για τον Θεό και για να φτάσει στο δρόμο της θυσίας. Γιατί θυσία δεν ήταν μόνο ο μαρτυρικός θάνατός του, αλλά θυσία ήταν ολόκληρη η ζωή του. Πήρε στα σοβαρά το λόγο του Χριστού: **εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε (Ματθ. 25, 35 – 36).**

Πάρα πολύ εύστοχα σε μία επιστολή του η ΑΘΜ Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής, κ. κ. Θεόδωρος Β', αναφέρει: **Αυτό που πρέπει να αναφέρουμε, είναι πώς δύναται ένας άνθρωπος να πραγματοποιήσει όλα αυτά και να δώσει και την ζωή του για τον πονεμένο άνθρωπο; Πολλά πραγματοποιεί ένας άνθρωπος, όταν έχει την ψυχή και την καρδιά του πατέρα Κοσμά. Η αυταπάρνησή του έδειξε τον δρόμο για την Αφρική, η συμπόνοια για τα πεινασμένα παιδιά τού έδωσε δύναμη να οργανώσει αγροκτήματα,**

**η βαθιά του πίστη τού έδωσε την υπομονή να ανεγείρει Ιερούς Ναούς, η ταπείνωση τον έκανε αγαπητό σε όλους όσοι τον γνώρισαν και τέλος η μεγάλη του αγάπη στον Θεό τον οδήγησε να αισθάνεται το Κολουέζι σαν τόπο που θα ζήσει όλη την ζωή του και θα πεθάνει. Μόνο με αυτά τα δώρα του Θεού στην ψυχή μας μπορούμε να ακολουθήσουμε τον δρόμο του παπα – Κοσμά.**

Ο π. Κοσμάς ξέγραψε τον εαυτό του ευαγγελιζόμενος τον Χριστό στην Αφρική. Ο χρόνος, όμως, δεν κατώρθωσε να σβήσει την μνήμη του, όπως συνήθως γίνεται με τους αποθνήσκοντες. Αντίθετα, αυτή παραμένει ζωντανή σε όλους όσοι τον είχαν γνωρίσει και είχαν εκτιμήσει τα χαρίσματα, με τα οποία τον είχε προικίσει ο Θεός, και, κυρίως, για την Χριστομίμητο αγάπη του προς τους Αφρικανούς αδελφούς μας και τον χειμαρρώδη ενθουσιασμό του για την Ιεραποστολή.

Σε πολλούς προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι χωρίς μεγάλη ιεραποστολική πείρα δημιούργησε σε μικρό χρονικό διάστημα το μεγάλο αυτό οικοδόμημα. Εκείνο, όμως, που τον διέκρινε ιδιαίτερα, ήταν η εργατικότητα του, η μέθοδος και η οργάνωση στην εργασία, η ευρυμάθεια, η ταχύτητα και η ευχέρεια στην αντιμετώπιση δυσκολιών, η εφευρετικότητα, η ακλόνητη πίστη, το πνεύμα της αγάπης και της θυσίας.

Πολυποίκιλο το κοινωνικοφιланθρωπικό έργο του π. Κοσμά, με πολλές συντεταγμένες σε όλη την περιοχή της Κατάνγκας. Υπήρξε, μεταξύ άλλων, κήρυκας, εργοδηγός, μηχανικός, οικοδόμος, σιδηρουργός, επιπλοποιός, υδραυλικός, ηλεκτρολόγος, κατηχητής, μεταφραστής, τυπογράφος, καλλιεργητής, κτηνοτρόφος, κτίτορας ιδρυμάτων και πολλά άλλα.

Στενός του συνεργάτης έγραφε: **Ιεραποστολή δεν είναι μόνον η κατήχησις και οι βαπτίσεις. Δια να μπορούν να λειτουργούν και να κινούνται οι Ιεραπόστολοι και οι συνεργάτες τους εις το καθαρώς πνευματικό έργον, χρειάζεται ολόκληρη τεχνική υποδομή, της οποίας το μέγεθος και η αξία μένουν άγνωστα εις τους φίλους των μετόπισθεν.**

Θεολογικά, ο π. Κοσμάς ενσάρκωσε την έννοια της «**λειτουργίας μετά τη Λειτουργία**». Κατάλαβε βαθιά ότι η Ορθοδοξία δεν είναι ένας κλειστός κύκλος εσωστρέφειας, αλλά μια διαρκής έξοδος προς τον «άλλον», τον ελάχιστο αδελφό. Για εκείνον, η ιεραποστολή δεν ήταν μια κοινωνική προσφορά ή μια πολιτισμική παρέμβαση. Ήταν η προέκταση της Θείας Ευχαριστίας. Γι' αυτό και παρατηρούμε σήμερα ότι, πολλοί άνθρωποι που ανήκαν σε άλλο δόγμα, με τις προσπάθειες του π. Κοσμά,

με το άνοιγμά του προς αυτούς, το αποτέλεσμα ήταν να βλέπουμε αυτούς τους ανθρώπους να ανήκουν πλέον στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Όπως ο ίδιος συχνά μαρτυρούσε, κάθε βάπτισή στο Κονγκό, κάθε ανάγερση ναού μέσα στη ζούγκλα, ήταν μια νίκη της Αναστάσεως πάνω στο σκοτάδι του θανάτου και της ειδωλολατρείας. Δίδασκε με τη ζωή του ότι ο Θεός δεν περιορίζεται σε γεωγραφικά σύνορα, αλλά αναπαύεται εκεί όπου υπάρχει ταπείνωση και δίψα για την Αλήθεια.

Εξαιτίας του χαρίσματος της επικοινωνίας που είχε ο π. Κοσμάς, με ανθρώπους άλλων δογμάτων, ιδιαιτέρως με τις αρχές του Κολουέζι και άλλων περιοχών, μπόρεσε να αναγνωριστεί η Ορθόδοξη Εκκλησία ως "Μητέρα Εκκλησία".

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί, και είναι πάρα πολύ σημαντικό, η μεγάλη πρότυπη **φάρμα** (αγρόκτημα) στο Κολουέζι, η οποία τον κατέστησε «υπολογίσιμο» στα μάτια του κράτους, πρόσφερε εργασία και τροφή στους ντόπιους, και με αυτό τον τρόπο του παρείχε **ελευθερία δράσης** και διευκολύνσεις στο ιεραποστολικό του έργο, κάτι που θεωρούνταν η μεγαλύτερη «ανταμοιβή» για την εποχή.

Ένωθε τον πόνο του πεινασμένου παιδιού στο Κολουέζι σαν δικό του πόνο. Η αγάπη του δεν είχε όρια· ήταν μια αγάπη που θυσίαζε την ανάπαυση, την υγεία, και τελικά την ίδια τη ζωή. Πόσοι άνθρωποι δεν βρήκαν παρηγοριά στην αγκαλιά του; Πόσες ψυχές δεν αναστήθηκαν από την απελπισία ακούγοντας τη φωνή του να μιλά για τον Χριστό που αγαπά τους πάντες χωρίς διακρίσεις; Ιδιαιτέρως η μεγάλη αγάπη που είχε για τα φτωχά και εγκαταλελειμμένα παιδιά και για τους φυλακισμένους. Έλεγε ο ίδιος: **Δε θα ξεχάσω ποτέ εκείνα τα παιδιά και το χαμόγελό τους. Μου απέδειξαν για άλλη μία φορά ότι η ευτυχία μπορεί να μας επισκεφθεί υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, αρκεί να εναποθέσουμε πλήρως την εμπιστοσύνη μας στον Θεό. Πώς μπορούν παιδιά που ζουν σε τέτοια φτώχεια να γελούν; Πώς είναι δυνατόν φυλακισμένοι να τραγουδούν από χαρά; Και συνέχιζε: Στέκονται ψηλότερα από τα γεγονότα, αποδεχόμενοι ότι ορισμένα πράγματα ξεπερνούν τις δυνατότητές τους να τα ελέγξουν και να τα καταλάβουν, οπότε αντ' αυτού εστιάζουν στο τι μπορούν να καταλάβουν και να ελέγξουν.**

Αν κλείσουμε τα μάτια, μπορούμε να τον φανταστούμε με το ταλαιπωρημένο ράσο του, το γαλήνιο βλέμμα και τα χέρια που δεν σταματούσαν ποτέ να ευλογούν, να κτίζουν, να θεραπεύουν και να δίνουν.

Ο π. Κοσμάς δεν πήγε στην Αφρική ως δάσκαλος εκ του ασφαλούς, αλλά ως πατέρας. Έγινε «**τοίς πάσι τα πάντα**». Τι σημαίνει όμως αυτό στην πράξη; Έγινε ένα με τον λαό του Κονγκό. Έγινε Αφρικανός με τους Αφρικανούς, για να τους κερδίσει για τον Χριστό. Δεν κήρυξε έναν Θεό μακρινό, αλλά έναν Θεό που είναι αγάπη, επειδή ο ίδιος έγινε η σάρκωση αυτής της αγάπης ανάμεσά τους. Το έκανε πράξη ακόμα και με την ίδια του την ζωή. Λίγους μήνες πριν από τον θάνατό του είχε εκφράσει στον μακαριστό ηγούμενό του, π. Γεώργιο, την πεποίθηση ότι ένας ιεραπόστολος πρέπει να αφήσει τα κόκαλά του στην αφρικανική γη. Τις τελευταίες του ημέρες φέρεται να είχε προαίσθημα για το τέλος του, κηρύττοντας με ιδιαίτερο ενθουσιασμό για τη μετάνοια και αποχαιρετώντας τους πιστούς.

Το τέλος του, αυτό το τραγικό αυτοκινητιστικό δυστύχημα το 1989, ήταν η τελευταία του σπονδή στον βωμό της ιεραποστολής, ο σπόρος που έπεσε στη γη και πέθανε, για να φέρει «καρπόν πολύν».

Σήμερα, το έργο του συνεχίζει να ανθίζει. Οι χιλιάδες Ορθόδοξοι χριστιανοί στο Κονγκό είναι η ζωντανή του κληρονομιά.

Το σκήνωμά του έμεινε εκεί στον χώρο των αγώνων του, για να προστατεύει, να ενθαρρύνει, να υπενθυμίζει τις διδαχές του, το παράδειγμά του, να αγιάζει την γη που τον σκεπάζει. Γι' αυτό και ο μακαριστός Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου, π. Γεώργιος Καψάνης, είχε πει: **Εάν εκάλεσε τώρα τον π. Κοσμά, τον εκάλεσε, διότι εν τη αγαθότητί Του Εκείνος ο πάνσοφος Δημιουργός και Πατέρας μας γνωρίζει ότι ήταν η καλύτερη ώρα για την ψυχή του. Ήταν η καλύτερη ώρα για την Εκκλησία και για την ιεραποστολή στην Αφρική, να τον καλέσει τώρα. Η ιεραποστολή στην Αφρική έχει βέβαια λίγους ανθρώπους αφοσιωμένους, που διακονούν εκεί, αλλά δεν έχει μάρτυρες. Σχεδόν μόνο ένα είχε μάρτυρα, τον αείμνηστο π. Χρυσόστομο Παπασαραντόπουλο. Το ιερό σώμα του έμεινε στην Αφρική. Το δεύτερο ιερό σώμα ενός αγωνιστού και ενός πάλι μάρτυρος ιεραποστόλου της Αφρικής είναι του π. Κοσμά. Μένει κι αυτό στην Αφρικανική γη ως ευλογία.**

Εν κατακλείδι, ο π. Κοσμάς Γρηγοριάτης μας δίδαξε ότι ο Χριστιανισμός είναι φωτιά που πρέπει να μεταδίδεται. Μας θύμισε ότι το Άγιον Όρος δεν είναι μόνο ένας τόπος προσευχής, αλλά μια πηγή από την οποία ξεπηδούν ποταμοί ζωής για όλη την οικουμένη.

Η κληρονομιά που μας άφησε δεν είναι μόνο οι ναοί και τα βαπτιστήρια. Είναι το παράδειγμα της ανιδιοτελούς προσφοράς. Μας διδάσκει ότι η αλήθεια του Ευαγγελίου δεν μεταδίδεται με την υπεροψία της γνώσης, αλλά με την ταπείνωση της πατρότητας.

Πήγε ως **πατέρας**. Και ο πατέρας δεν διδάσκει με το λόγο, αλλά με τη θυσία. Ο πατέρας πονάει με τον πόνο των παιδιών του, πεινάει με την πείνα τους, αγρυπνά πάνω από την αρρώστια τους. Ο π. Κοσμάς δεν κοίταξε τους Αφρικανούς αδελφούς μας "αφ' υψηλού". Έσκυψε, τους έπλυνε τα πόδια, έχτισε σχολεία και εκκλησίες με τα ίδια του τα χέρια, μοιράστηκε το λιγοστό νερό και το φαγητό τους.

Ο καλός αυτός άγγελος των φτωχών και δυστυχούντων ιθαγενών συνανθρώπων μας, ο π. Κοσμάς, το κόσμημα της Κατάνγκα, το καύχημα της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, έκλεισε μέσα στην ιεραποστολική του καρδιά έναν διαφορετικό κόσμο μιας άλλης ηπείρου, μιας άλλης εποχής. Περιφρονημένο, ρακένδυτο, περιθωριοποιημένο, κατατρεγμένο.

Η ευαίσθητη και αγία ψυχή του βρίσκεται πλέον μεταξύ των Αγίων της Αφρικανικής γης και, ιδιαιτέρως, με τον νέο Άγιο της Εκκλησίας μας, τον Άγιο Χρυσόστομο Παπασαραντόπουλο, τον Ιεραπόστολο της Αφρικής.

Ο π. Κοσμάς, ήρθε στη ζωή αυτή, για να μας δώσει ζωή από τη ζωή του. Να γεμίσει τη ζωή μας με νόημα και σκοπό, αφού τις περισσότερες φορές βιώνουμε το πνευματικό κενό και την ανυπαρξία μας.

Έρθε, για να μας πει ότι υπάρχουν συμβάντα στη ζωή που δεν οφείλονται σε δικά μας σφάλματα ή που δεν περνάνε από το χέρι μας να τα σταματήσουμε. Οι επιλογές που έχουμε είναι είτε να τα παρατήσουμε είτε να συνεχίσουμε να παλεύουμε για μια καλύτερη ζωή.

Έρθε, για να αποκαλύψει την αφετηρία και το τέρμα του σε ένα κόσμο ασυμβίβαστο με την Ευαγγελική διδασκαλία. Να γίνει αιτία, κάποιιο βλέποντάς τον να σαγηνευθούν από το παράδειγμά του και να ακολουθήσουν τη δική του πορεία. Μία πορεία ανιδιοτελούς προσφοράς. Μία πορεία μαρτυρίου και μαρτυρίας. Γι' αυτό και ο

σταυρός που βρίσκεται επάνω στον τάφο του ομολογεί μία αλήθεια. Ο άνθρωπος αυτός σήκωσε τον σταυρό του βαδίζοντας 13 χρόνια με τον σιωπηλό και αξιοπρεπή πόνο, ο οποίος ήταν μια πορεία αληθινής αγάπης προς τον πάσχοντα Αφρικανό άνθρωπο.

Ας κρατήσουμε την ευχή του ως φυλαχτό. Ας εμπνευστούμε από την αυτοθυσία του. Και ας προσπαθήσουμε, ο καθένας στον δικό του μικρό κόσμο που διψά για αυθεντικότητα, να μάθουμε να προσφέρουμε όχι μόνο ό,τι έχουμε, αλλά κυρίως ότι είμαστε.

Να βάλουμε λίγη από εκείνη την αγάπη που τον έκανε να εγκαταλείψει την ησυχία του Άθωνα, για να γίνει ο φάρος μας ολόκληρης ηπείρου.

**Π. Κοσμά, αναπαύου, αδελφέ και συλλειτουργέ. Η θυσία σου δεν απέβη επί ματαίω. Η έρημος εξήνθησε. Όλο και περισσότερος λαός συνάγεται γύρω από τον Σταυρωθέντα και Αναστάντα Κύριο. Όλοι αυτοί είναι και ιδικά σου παιδιά, για τα οποία θα πεις στον Κύριο κατά την ένδοξο Δευτέρα παρουσία σου: Ιδού εγώ και τα παιδιά α μοι έδωκας, ο Θεός (Εβρ. 2, 13).**

Ας είναι αιωνία του η μνήμη!

